

ЖИЛ ДЕЛЪОЗ - ФИЛОСОФИЯ, НАУКА И ИЗКУСТВО

Константинос Марицас

В книгата си «Що е философия» Жил Делъоз определя термините философия, наука и изкуство въз основа на предмета им – понятието. Само накрая споменава основата на своя анализ – мисленето и мозъка, които счита за общоприети понятия, които не подлежат на анализ.

В настоящата курсова работа ще се постараем да покажем горепосочените отношения и да задълбочим анализа, започнат от Жил Делъоз.

ФИЛОСОФИЯ И НАУКА

„И помисли, че философията не може никой да я научи така, както учи другите неща. Това, което може някой да научи, е да мисли философски.“¹

Винаги съм смятал, че науката е по-висша от философията. Че науката изразява истината, а философията е празно слово, неразбираеми изрази, които не казват нищо. Сега вече вярвам, че само философията може да се доближи до „обективната“ истина и действителност. „Когато една наука излиза от областта на правилното и стига до една истина, т.е. до съществено откритие на действителното като такова, тогава е философия.“²

Философията няма и не може да има ограничения. Докато „съществува едно ограничение в научното изследване, което отказва да се изправи пред определени въпроси от вида на: *Какъв е смисълът на живота? Как започна всичко? Какво правим на Земята?*, науката няма какво да отговори. Дори не знаей дали научният прогрес ще разреши да се даде отговор. Един цял отдел е изключен от научните изследвания - този, който засяга произхода на света, значението на човешкия живот, „предназначението“ на човешкия живот. Не защото тези въпроси са напразни. Всеки от нас, рано или късно, ги поставя. „Тези въпроси обаче, които Karl Popper нарича решителни (ultimate), се засягат в религията, в метафизиката или в поезията. Никоя наука не може да даде отговори на този вид въпроси.“³

Каква е връзката между философията и науката? Противоположни ли са, или взаимно се допълват?

В продължение на този въпрос, цитирам едно определение за философия и значението на думата наука.

Определение за философия е:

„Философия (философстване) - любов към мъдростта (=към знанията), любознателност, внимателно изследване /// философска апатия - стоицизъм, равнодушие, сбор от схващания и убеждения, отнесени към истините и нещата, към ролята на човека във Вселената /// система от идеи, предполагайки критическа мисъл към тези проблеми, учение, система на даден философ, школа на дадена епоха, „Философията на Аристотел“ // / система от принципи, която се поставя или се приема като хипотеза, за да се обясни или да се класифицира определен ред от факти

¹ Йостейн Гаардер, *Светът на София*, изд. Неа Синора, Атина 1994, стр. 58

² Мартин Хайдегер, *Произходът на произведението на изкуството*, изд. Додони, Атина 1986, стр. 102.

³ Франсоа Жакоб, *Мишката, мухата и човекът*, изд. Кастаниотис, Атина 1998, стр. 205.

/// специална система, която създава за себе си, за поведението си в живота, благоразумие за онзи, който знае да издържа с твърдост злините на живота: „Преодолява болката с философия“ /// основна (главна) философия - название, давано понякога в метафизиката /// философия на природата, философска система - стремят се да представят цялостно изследване на света чрез мисъл, а понякога и чрез диалектика. (Видът на тази философия е представен главно от Шелинг и Хегел. Осъдена от Енгелс в труда му *Лудвиг Фойербах и краят на немската класическа философия*.) /// първа философия, старото име на метафизиката - (старо) теоретично учение по система /// научна задача по риторика или диалектика /// (църк.) теология, теоретичен живот.”⁴

Значението на думата наука е:

„Наука:

Етимология: стргр. *Abēbb&1d* (наука) & фр. *science, sciences* (мн.ч.), лат. *Scientia*

Грамматика: ж.р. (*epistmni*) ОЗ0 Значения:

а) рационално и методично научно изследване и сборът от систематичните знания, които произлизат от това.

Пример: Творение /еволюция/ прогрес/ упадък на науката. Връзки между науката и философията /технологията/ религията/. Постижения / приложения на науката

а-1 сбор от науки

б) всеки клон на науката според нейните разделения, главно на основа на предмета, който изследва.

Примери: Медицина / Право / Математика /Агрономия / Религия. Следвам наука, обучавам се, за да придобия знания за нея. Занимавам се с наука - учен съм, изследовател и т.н. Терминология на една наука.

в) (обикн. в мн. ч.) за науки с общи елементи, главно с общ предмет.

Примери: Деление на науките. Естествени науки / обществени / исторически / политически / хуманитарни. Науки за човека. Чисти науки, които нямат никаква практическа приложимост. АНТ - приложими науки. Емпирични / тайни науки.

г) като преувеличено определение за дадена дейност или сбор от емпирични знания.

Примери: Готварството не е просто нещо, истинска наука е ФР - превръщам нещо в наука.”⁵

От горепосочените следва, че разликата между науката и философията е:

Науката разполага с факти и се опитва да ги нареди в логичен ред, докато философията разполага с логичен ред, в който се опитва да нареди фактите.

Но какво означава логичен ред? Означава, че философията създава «свой свят» с предметите, които го образуват, взаимоотношенията между тях и процеса на развитие на «този свят». Както казва Жил Делюз първоначално: „Философията е изкуството да се формират, изобретяват и произвеждат понятия.”⁶ и второ: „Дефиниция на философията: познание посредством чисти

⁴ Обща световна енциклопедия, стр. 744.

⁵ Интернет: komvos.Edu.gr/Lexika

⁶ Жил Делюз, Феликс Гатари, *Що е философия?*, изд. Нова Хуманитаристика, София, 1995, стр. 9.

понятия.”⁷

С две думи, философията, за да обядни света, създава свои понятия и връзките между тях, с надеждата да се увеличи вероятността за обясняване на реалността.

Но през вековете създаването на понятия се разви в самоцел на философията. Всеки философ е горд, ако съумее да създаде ново понятие, което има една единствена цел – невъзможността за диалог и опровергаване от другите философи. Има право Karl Saller, когато констатира, че: „За основните функции винаги сме имали достотъчно понятия, в някои случаи повече от колкото ни трябват; това, което има значение не са понятията, но да им дадем смисъл и да ги накараме да откликват на реалността.”⁸ Това обаче означава диалог, нещо което даже самият Жил Делюз отрича в книгата си.

Мисля, че до Аристотел⁹ е имало само философия и всички са били философи. До днес са създадени много философски теории, но нито една не е доказана, че обяснява реалността. И така целта на философията се промени – вместо да изследва света се затвори в себе си, самата тя стана предмет на изследването си. Създаде омагьосан кръг...

Когато обаче знанието се разви, трудно можеше един човек да се занимава с целия спектър на философията - от атомната теория до логиката. Тогава се роди нуждата от разделение на „знанието”: „Стана баща (има предвид Аристотел - *бележката моя*) на систематизацията и той раздели и подреди по категории различните области на знанието.”¹⁰ Ако перифразираме цитата така: „Стана баща (има предвид Аристотел - *бележката моя*) на систематизацията и той раздели и подреди в науки различните области на философията”, ще стане ясно каква е връзката между философията и науката, или по-правилно - на философията и науките.

Но защо философията се роди в Гърция? „Защо философията изобщо се появява в Гърция в такъв момент?”¹¹

Мисля, че отговорът е лесен, ако видим двете общи черти на всички древногръцки философи. Първо, никой от тях не е имал проблем с преживяването. Тоест обществото е било напреднало и не е било необходимо всички да работят. Обществото е имало възможността да произвежда повече от необходимото. Второ, почти всички философи са живели много повече от средната продължителност на живота. Ако приемем, че всяко живо същество има две цели – оцеляването на вида и на индивида, то философите са хората, които са постигнали двете цели и са продължили да са живи. Но какво може да прави един човек, който е оцелял, който е станал баща и все още е жив? Отговорът е лесен – да мисли! Да, философията е начин на мислене, който не е породен от ежедневието, който е освободен от нуждата за оцеляване на вида и на индивида. Както казва Йостейн Гаардер: „Когато казваме философия, имаме предвид нов начин на мислене, който се роди около 600 г. пр. Хр. в Гърция.”¹² И това е свободното мислене на хора освободени от борбата за оцеляване.

⁷ Жил Делюз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 17.

⁸ Karl Saller, *История на човешките племена*, изд. Нова Хуманитаристика, София, 1995, стр. 9.

⁹ Viktor Davis Hanson и John Heath, *Кой уби Омир?*, изд. Кактос, Атина 1999, стр. 27: „Аристотел отбелязва, че е вероятно да са се преоткрили всяко изкуство и всяка наука много пъти, в най-голямата възможна степен, и да са се загубили отново.”

¹⁰ Йостейн Гаардер, виж по-горе, стр. 135.

¹¹ Жил Делюз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 161.

¹² Йостейн Гаардер, виж по-горе, стр. 35 - 36.

И тук Жил Делъоз изказва основата на своята книга, базата, върху която крепи цялата структура на размишленията си: „Всички знаят какво означава мислене.”¹³ Позволявам си да не се съглася с тази аксиома на Жил Делъоз. Не! Никой не знае какво е мислене! Няма общоприето определение на понятието мислене! И не само това. Във своето изказване Жил Делъоз не прави разлика между човека и животните, както за мисленето, така и за мозъка:

„Това, което винаги определя мисленето и трите му големи форми – изкуството, науката и философията, - са възправянето срещу хаоса, очертаването и изрличането на план над него.”¹⁴

„Мозъкът е съединяването (но не и единството) на трите плана.”¹⁵

Никъде в горепосочените цитати на Жил Делъоз не личи разлика между животните и човека. С лекота книгата на Жил Делъоз „Що е философия?” може да се приложи и за делфина и за стоножката...

Имам мнението, че Жил Делъоз си признава тази слабост, издигайки случайността на високо, без да обосновава връзката ѝ с мисленето: „Само случайното основание е добро основание, само случайността има световна история.”¹⁶ И случайността може да се приеме и за човека и за животните с резерва.

Но въпросът „Що е понятие?”¹⁷ съществува. Под понятието области (или науки) се определят сборовете от сходните явления, които хората са групирани, за да изучават.

Разделението и групирането на знанието (философията) на области (науки) е чисто човешко действие и няма никаква връзка с природата. Природата е една и единна. Кой може да каже, че небесните тела се подчиняват на различни закони от тези на елементарните частици или на самия живот?

Изследването в областите на знанието върви с бърз, но неравномерен темп. Някои са се развили много, други - не. Следващият пример е от физиката: „Как можем да се убедим, че електронът действително е елементарна частица? Възможно ли е това, което се определя днес като елементарно, утре да се открие, че не е? В края на краищата днешните атоми бяха елементарни частици в деветнадесети век. Не е ли възможно историята да се повтори? Съществуват много експериментални данни, които ни карат да вярваме, че историята няма да се повтори и че частиците като електрона, протона и неутрона никога няма да се окажат съставни в същия смисъл, в който атомът на водорода се установи, че е съставен. (Ако книгата се пишеше днес, може би авторът щеше да избегне това изявление).”¹⁸

Чувствайки човекът единството на природата, напредъкът на атомната теория предизвиква едновременно прогрес и в други теории. „George-Louis Buffon (1707-1788), ентусиазиран ученик и преводач на Нютон (1643-1727), се опита да намери в ембрионите непродължителност на материята и да сравни света на одушевените със света на предметите, както го определяше механиката в сърцевината на самата атомна теория: това е значението на напълно теоретичния смисъл на органичната частица.”¹⁹ Всичко се подчинява на една и съща логика, всичко е еднакво.

Бих искал да приключа настоящата глава с мнението за философията и

¹³ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 104.

¹⁴ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 336.

¹⁵ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 355.

¹⁶ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 159.

¹⁷ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 29.

¹⁸ Лекции по физика на университета Berkeley, т. 4, Квантова физика, изд. ЕМП, 1978, стр. 8

¹⁹ Claude Kordon, *Езикът на клетките*, изд. Катоптро, Атина 1994, стр. 13

науката на един от седемте философи на древността: „Очарователно говореше Вион, че както кандидатите за женитба, не можейки да се доближат до Пенелопа, се сношаваха със слугините ѝ, така и онези, които не могат да завладеят философията, се изтощават с напълно недостойни изследвания.“ (Плутарх, *За възпитанието на децата*. 7D)²⁰ Да, може да се види науката като едно недостойно изследване. Като изследване на връзката между едно човешко създание, философията, и реалността.

ИЗКУСТВО

И за изкуството, както за обичта и любовта, би могло да се напише:

„Метафизиката на изкуството... Несръчност и недостатъчност на философите, които са говорили за изкуството“
(*Същото можеше да бъде написано за всеки дял от цивилизацията, след като никой не знае какво е цивилизация*).

„Говоря само за философа... И не съм много несправедлив. Защото историята на философията е подпечатана от мъжете.“²¹ Тук „философът“ може да бъде философът, ученият, художникът, писателят, политикът, певецът, танцьорът, спортистът и т.н. Философи са Шопенхауер, Шелинг, Шлегел, Хелдерлин, Новалис, Хегел, но и „Аетлиос Самиос, Анаксимандър Милис, Ес-хил, Алкмеон Кротониат, Аристотел Стагирит, Аригноти Самиа, Виас Тевтаму, Вриас Кротониат, Главкон Атински, Дили-ос от Ефес, Декранос Патревс, Димокрит Авдирит, Ембедонвис Акрагадинос, Ермогенис Философ, Еврипид Атински, Залевкос Локрос, Зион Сидониос, Херодот Халикарнас, Фалис Милисиос, Хипократ Кос, Ксенофан Колофоний, Омир, Орфей Тракът, Орфиците, Питакос Митилински, Платон, Питагор Авдирис, Питагор Самиос, питагорейците, Сафо от Лесбос, Симонид Ки-ос, Софокъл Атински, Сократ Софрониски, Солон Атински, Шелавгис Самиос, син на Питагор, Хилон Лакедаймонски и т.н., и т.н., и т.н. ...“²² Също „Питагор Математика, Аполодор Аритметика, Аполониос Геометрис, Аристарх Великия Математик, Геминос Матем./Геометрик, Диностратис Матем./Геометрик, Димитрий Математик, Дионисодор Математик, Ератостенис Геометрик, Хипократ Матем./Геометрик, Менехмос Матем./Геометрик, Никомах Математик, Перевс Матем./Геометрик, Селевк Математик.“²³ В целия този списък има само две жени и едната от тях е лесбийка! И София Амунсен, героинята на Йостейн Гаардер в книгата му „Светът на София“, възкликва: „Най-накрая! Една жена философ!“²⁴ за Симон Бовоар, единствената жена философ измежду стотиците мъже на съвременното (Декарт, Спиноза, Лок, Хюм, Бъркли, Биеркели, Кант, Хегел, Киркегор, Маркс, Дарвин, Фройд и т.н.) Защо? Йостейн Гаардер дава следния отговор: „Това се случва, защото жената колкото като пол, толкова и като мислещо същество съществувала като обект за потискане през цялата човешка история.“²⁵ Доколкото обяснението е очевидно проблем „на потискане“, Йостейн Гаардер има шанс 50% да улучи истината - или мъжете потискат

²⁰ Victor David Hanson и Jonh Heath, виж по-горе, стр. 304

²¹ Йостейн Гаардер, виж по-горе, стр. 45

²² Хризостомос Емм. Карпатиос, *Еволюция на мозъка и азбуката*, изд. Елин, Атина 1995, стр. 10-11.

²³ Хризостомос Емм. Карпатиос, виж по-горе, стр. 13 – 14.

²⁴ Йостейн Гаардер, виж по-горе, стр. 541.

²⁵ Йостейн Гаардер, виж по-горе, стр. 45.

жените, или жените потискат мъжете. Проблемът не е до „потискането“, а съвършено философски. Винаги в природата женската (жената) избира мъжкия (мъжа) чрез процеса на естествения подбор. Цивилизацията наложи на жената критериите на езика, красотата и собствеността, както вече се спомена. Поначало мъжът принудително е имитирал природата, защото неизбежно сравнението е ставало с природните дадености от звуци, цветове и предмети. Колкото по-естествен бил мъжът, толкова по-голяма възможност за възпроизводство имал. Поколенията (мъжете на поколенията) едно след друго пряко копирани природата. Истина е, че...„изкуството е едно подражание и представяне на действителното?“²⁶ Колкото повече нараствала продължителността на човешкия живот, толкова поколенията започнали да се влияят от предците и лека-полека, вместо да копират пряко природата, започнали да я подражават непряко, чрез предходните поколения. „Действителното“ от *природно* стана *традиционно*. Каквото са правили предишните поколения, било по-естествено и от природата. Но винаги е валидно това, че: „Най-далечната цел на изкуството не е може би различна от тази да разкрие истината“.²⁷ И тук „истината“ има смисъла на „действителното“, от *естествена* тя стана *традиционна*. Толкова силно е било влиянието на предците, че дошъл моментът, когато: „Лека-полека познанието за живия прототип се забранявало. Спрели да го наблюдават, не познавали вече друго освен произведенията на старите учители и ги преписвали робски. С времето не преписвали друго освен преписи на преписи и същото отначало. Всяко поколение се отдалечава в някаква степен от оригинала. Творецът спира да има лични вдъхновения и чувства, вече е само една проста машина за преписване.“²⁸ Можем да сравним поколенията с ДНК: „Фактът, че нищо не може да се препише съвършено, е проста физика. ДНК не може да препише себе си напълно. Прави грешки. Еволюцията се случва точно защото тези грешки преминават в следващото поколение като нови еволюционни белези. Ако тези нови белези увеличават възможността на един организъм да оцелее, тогава остават и се увековечават. Става дума за предполагаемите „щастливи грешки“, върху които се базира еволюцията. Става дума за нещо толкова просто. Глупаво е да го отрича някой.“ Каквото е валидно за ДНК, е валидно и за човешките поколения - никое не прилича на предишното. Човекът обаче заради мозъка си има допълнителна възможност за съзнателни промени на наследствените навици: „Закономерен е фактът, казва Аристотел, че един такъв художник, Зевксис например, рисува хората по-хубави, отколкото са, защото красотата не изключва разхубавяването.“²⁹

Ако отделим фразата на Иполит Таин: „С времето не преписват (друго) освен преписи на преписи и същото отначало...“, можем за определим, че:

Произведението на изкуството е препис на преписите на природата, които правят мъжете, за да бъдат избрани от жените.

Има право Жил Делъоз когато отбелязва: „Човекът на изкуството винаги прибавя нови разнообразности към света.“³⁰ Всъщност с това Жил Делъоз потвърждава даденото тук определение.

---

²⁶ Мартин Хайденгер, *Произходът на произведението на изкуството*, изд. Додони, Атина 1986, стр. 61.

²⁷ Michel Nag, *Произведение на изкуството*, изд. Scripta, Атина 1998, стр. 37.

²⁸ Иполит Таин, *Религия*, изд. К. Говости, Атина, стр. 20.

²⁹ Michel Nag, виж по-горе, стр. 28.

³⁰ Жил Делъоз, Феликс Гатари, виж по-горе, стр. 297.

Определението съдържа две условия за произведението на изкуството. Първото изисква прототипът да е природата. „Един, който трябва да познава това, Албрехт Дюрер, изрече онази позната фраза: „Изкуството наистина се крие в природата - който може да го откъсне, той го има.“³¹ Изкуството изисква препис на природата. Второто условие е целта на копирането. Цел на изкуството е оцеляване на вида: „Но, както знаете, творецът (мъжът - *добавката моя*) твори, за да го почитат и да го възхваляват (жените - *добавката моя*). Това е страстта, която го владее.“³² „Страстта“ е инстинктът за възпроизводство.

Първо потвърждение на определението е това: „Ръчната (занаятчийската) работа, разбира се, не твори произведения на изкуството, даже и да разграничаваме ръчното изпълнение от промишления продукт.“³³ Явно ръчната работа е копиране на копия на природата, но целта ѝ не е оцеляването на вида. Целта на ръчната работа е оцеляване на индивида, на съществуването. И тук виждаме две цели на всеки жив организъм: оцеляване на вида (изкуството) и оцеляване на индивида (ръчната работа). Дрехите за работа са продукт на занаятчийския труд, обаче вечерният тоалет или костюмът са продукти на изкуството. Следователно единственият критерий за това дали едно творение е произведение на изкуството, е целта му. Ако целта му е оцеляване на вида, тогава е дело на изкуството, ако не, тогава е ръчна работа. Може би: „Действително открихме вече един висш характер на изкуството, което така става дело на интелекта, а не само на ръката.“³⁴ Ако под „интелект“ Иполит Таин разбира „преписване на преписи за съблазняване на жената“, тогава има право. Единственият критик за това дали една творба е дело на изкуството или не, е жената. Ако жената се влюби в създателя, тогава той е творец, ако не - е занаятчия. „Произведението на изкуството според установеното схващане възниква от дейността на твореца. Откъде обаче произлиза това както е творец? От произведението на изкуството, защото фактът, че „произведението изтъква майстора“, означава: произведението изтъква, че творецът е майстор.“³⁵ „Майстор“ е и дърводелецът, обаче баща на децата на дадена жена ще стане само творецът. Творец е героят на съвременната цивилизована епоха.

За да стане разграничаване между занаятчията и твореца, ще се опитам да спомена някои съответни професии:

Ръчна работа	Изкуство
Шивач	Моделиер
Шофьор на автобус	Пилот във Формула 1
Дърводелец	Декоратор
Работник	Спортист
Бояджия	Художник

Забележки:

- Моделиерите са заобиколени от хубави момичета, шивачите кърпят скъсани панталони.

- Пилотите от Формула 1 са обекти на обожание и възхищение, шофьорите на автобуси са обект на ругатни. Във вестник четем: „Формула 1 е като

³¹ Мартин Хайденгер, виж по-горе, стр. 117.

³² Иполит Таин, виж по-горе, стр. 52.

³³ Мартин Хайденгер, виж по-горе, стр. 96.

³⁴ Иполит Таин, виж по-горе, стр. 27.

³⁵ Мартин Хайденгер, виж по-горе, стр. 29.

виагра - състезанията предизвикват 45% от англичаните да правят любов. Голям процент от жените предпочитат да правят любов с пилотите от Формула 1."

- Декораторите са известни и много търсени, дърводелците режат дъски на метър.

- Спортистите се награждават богато заради тежестите, които вдигат, на работниците не им се плаща за кофата с вар.

Да не припомням женската истерия по Елвис и „Бийтълс“!

Потвърждение за определението е и това, че: „Всички школи (не вярвам да има изключения) западат и се разпадат, когато пренебрегнат точното имитиране и изоставят живия прототип." Но и: „Умира (*изкуството - бележката е моя*) още и когато творецът постави изразяването на субективността си най-отгоре в съдържанието, когато се старае заради изтъкването на сръчността си, на таланта си, когато се стреми да впечатли зрителя с цел да се превърне в обект на възхищение." Критикът, жената, не се впечатлява от нещо неестествено и отхвърля кандидата творец. Естественото за нея е природата - научила го е от предишното поколение и това е нейният критерий за подбор.

Невежеството и неразбирането на смисъла и целта на „изкуството" водят до недоумения от вида: „Стигнахме до положението да се питаме как се случи така, че съвременните общества нехаят за изкуството." Отговорът е ясен: в съвременната епоха не само не съществува проблем за възпроизводство, но напротив - то се потиска (закон за сексуалния тормоз), и в резултат устремът за възпроизводство се изроди, а заедно с него се изродиха и критериите за подбор. „Изкуството" като критерий за подбор загуби своята стойност и затова съвременните общества (жените) нехаят за изкуството и твореца.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Надявам се, че в настоящия труд се показва връзката между философията, науката и изкуството на фона на мисленето и мозъка. Всяко живо същество, освободено от нуждата за оцеляване на вида и индивида прескача от природата в цивилизацията. Изводът е, че разликата между човека и животните не е качествена а количествена – просто човекът е много по-напред в пътя към цивилизацията. Или с други думи, човекът е по-напред само в технологията, следван от другите живи същества.